

БИСЕРНИ СЪЛЗИ

Превод от руски: Дона Минчева, 1981

chitanka.info

Било ли е, или не е — не знам, но казват, че едно време имало двама братя. И двамата били женени, но единият имал деца, а другият нямал. Живеели си те заедно в мир и съгласие.

Но ето че децата на по-малкия брат отраснали и жената казала на мъжка си:

— Трябва да се разделим с брат ти. Стари са вече и той, и жена му. Каква полза имаме от тях?

Мъжът се разсърдил:

— Какво говориш, жено, може ли такова нещо! Къде да идат старците? Докато бяха млади, работеха като волове за нас и нашите деца, а сега, като остаряха и изнemoщяха, да ги изгоним ли?

Ала жена му не се вразумявала:

— Ако не се разделиш с брат си, ще отида да се хвърля в реката, ще свърша със себе си! — заплашила го тя.

Нямало какво да прави мъжът, отишъл и казал всичко на брат си. Натъжил се по-големият брат и рекъл:

— Защо ще ме пъдиш на стари години? Аз и без това вече съм на прага на смъртта. Брат съм ти все пак, грях ще ти се пише. Няма да те подядем — моят дял може да изхрани не само мене и бабичката, но и цяло семейство. Деца нямам, в гроба ли ще отнеса имота си? Пак на твоите деца ще остане!...

— Какво да правя? — отвърнал по-малкият брат. — И аз не искам да се разделям с тебе, но жената не ме оставя на мира, заплашва, че ще посегне на живота си.

Какво можел да стори бездетният брат? Отишъл той и разказал всичко на жена си, и още на другия ден двамата напуснали къщата. Не взели нищо със себе си — тръгнали с празни ръце.

Вървели, вървели и стигнали до една гора. Взели да дирят подслон в гората. Бродили два дни из нея и на третия намерили една стара изоставена къщичка. Влезли вътре; стопани нямало, а жито и вино — колкото щеш, можело да им стигне за много години.

— Изглежда, че това е змейов имот. Ще си дойде змеят и ще ни изяде — поне ще ни избави от мъките — рекли старците и заживели в къщичката.

Живели те така месец-два. Времето течало. Минали се много месеци, а никакъв стопанин не се явявал.

Живеели си старците мирно и тихо на новото място, само понякога им домъчнявало:

— Ще умрем, а кой ще ни затвори очите, кой ще ни зарови? Минало се още време и бабичката разбрала, че ще имат дете. Зарадвали се старците и зачакали.

Дошло време, родило им се момиченце, и то какво момиченце! Засмее ли се, толкова рози и теменуги зацъфтявали наоколо, че и умиращ оздравявал от тяхната прелест и от аромата им; заплаче ли — от очите му се ронели бисерни сълзи.

От това и преживявали. Заплаче детето, заронят се бисери, а старецът ги събере, продаде ги и купи всичко, каквото им трябва.

Живеели си тримата щастливо и охолно. Бащата и замък построил на дъщеря си.

Минало се време. Пораснало момиченцето и станало такава красавица, че който само я погледне, забравял всичко на света.

Един ден царският син отишъл на лов в тази гора. Цял ден скитал той със своите съветници и ловци, но успял да убие само един фазан.

Вечерта казал на ловците:

— Идете и изпечете някъде този фазан. Ще пренощуваме тук, а утре пак ще тръгнем на лов. Няма да се върнем в двореца само с един фазан я!

Взел един от ловците фазана и тръгнал да търси къде да го изпече. Стигнал до къщата на стареца и влязъл вътре. Посрещнал го старецът, както подобава, нагостил го.

Гостът казал:

— Аз съм слуга на царския син и трябва да изпека ей този фазан.

Поискал старецът той да изпече фазана, но ловецът не му го дал.

— Аз сам трябва да го пригответя за господаря — рекъл той.

Наклали огън, ловецът набучил фазана на шиш и почнал да го пече. Точно в това време влязла дъщерята на стареца. Видял я ловецът и се загледал в нея — очите си не можел да откъсне! И птицата изгоряла на жаравата.

Какво можел да направи ловецът? Станал и занесъл изгорялата птица. Погледнал я царският син и попитал:

— Защо си изгорил така фазана?

— Виновен съм, господарю отвърнал ловецът. — Там един старец така хубаво ме посрещна, покани и вас на гости. Искаше дори и фазана да даде на домашните си да го изпекат, но аз не му позволих — реших, че сам трябва да ви го пригответя. А докато фазанът се печеше, влезе дъщерята на стареца — такава чудна хубавица, да гледаш, да ѝ се ненагледаш! Зазяпах се в нея и изгорих птицата.

Отишъл царският син с цялата си свита на гости у стареца.

Зарадвал се старецът, посрещнал гостите с големи почести.

Сложил на трапезата всичко, което имал в къщи. А когато сядали да вечерят, взел канна с вода и почнал да обикаля гостите, за да им полее да си измият ръцете. Приближил се до царския син, а той му отказал:

— Няма да позволя на стар човек да ми полива. В къщи сигурно имате някой по-млад — нека той ми полее.

Взела тогава каната жената на стареца и изредила гостите, но царският син и на нея не позволил.

Той искал дъщерята на стареца да му полее. Извикали старците дъщеря си.

Влязла девойката с канна в ръка, а царският син, щом я погледнал, и примрял, изгубил съзнание. Засмяла се девойката и наоколо се посипали рози и теменуги. От техния аромат момъкът се свестили. Всички насядали около трапезата.

Когато се навечеряли, момъкът замолил стареца да му даде дъщеря си за жена.

Старецът рекъл:

— Господарю, не заслужаваме тази чест, но щом волята ви е такава, можем ли да искаме по-добър зет.

Зарадвал се царският син. Още същата нощ той се сгодил за красавицата, а на сутринта заминал при родителите си с радостната вест.

— Щом ти е по сърце, то и ние няма да ти пречим — съгласили се родителите му.

Личният прислужник на царя бил много лош. А той имал грозна дъщеря — черна като циганка. Намислил този лош слуга на всяка цена да омъжи дъщеря си за царския син.

Поискал той сам да отиде и да доведе годеницата. Когато сядал в царската каляска, скрил отзад и своята черна като гарван дъщеря и я

откадал със себе си.

Пристигнали те, взели годеницата и тръгнали обратно. Царският слуга взел със себе си и две стомнички вода. Дал той на годеницата да яде солена храна по пътя и девойката страшно ожадняла.

— Дайте ми поне капка водица — помолила се тя.

— Откъде да взема вода в тази гъста гора? — отговорил слугата.

— Дайте ми вода, а аз ще ви дам, каквото поискате — продължавала да се моли девойката.

— Ще ти намеря вода само ако ми дадеш едното си око — казал слугата.

— Вземете ми окото, само ми дайте да се напия — съгласила се девойката.

Дал ѝ той едната стомничка, извадил ѝ едното око и го скрил.

Изпила девойката до дъно цялата стомничка, но не утолила жаждата си и пак почнала да моли за вода.

Дал ѝ слугата и другата стомничка и ѝ извадил второто око. След това казал на слугите, които яздели отстрани:

— Годеницата е уморена, трябва да си почине. Вие вървете напред, не се спирайте.

Те заминали напред, а лошият слуга спрял каляската, извел сляпата девойка, домъкнал я до едно дърво и съблякъл цялата ѝ премяна. Нагиздил после своята черна дъщеря като невеста, настанил я в каляската и потеглил към двореца.

А царският син бил вдигнал богата сватба. Поканил той много гости и чакал с нетърпение своята красавица невеста.

Ала какво било учудването му, когато вместо неговата красавица невеста от каляската слязла грозна-грозница, урод невиждан. И нямало ни рози, нито теменуги, нито бисери.

— Кой е сменил моята красавица с този изрод, с това грозно и черно като гарван момиче? Къде е моята хубавица, какво си сторил с нея?! — викнал ядосано царският син на бащиния си слуга.

— Господарю — отвърнал слугата, — това е същата девойка. Само че тя толкова много плака, когато се прощаваше с близките си, че лицето ѝ погрозя от сълзите. Ще се успокои и ще стане пак същата.

Не му повярвал царският син. Не можел да търпи при себе си грозницата.

Заживели те така — мъжът отделно, жената отделно.

А сляпата девойка останала сама в гората. Стояла си тя под онова дърво, под което я оставил слугата, когато я извел от каляската, и плачела, та сърцето ѝ се късало. Бисерни сълзи се ронели от очите ѝ. Ронели се, ронели се, докато я засипали чак до раменете. Закрили бисерите голата девойка.

Близо до гората, където така отчаяно плачела девойката, имало град. В него живеел един беден старец, който си имал само едно магаренце. Сутринта отивал старецът с магаренцето в гората, събидал сухи дърва и съчки, натоварвал ги на магаренцето и ги занасял в града. Там ги продавал, а парите раздавал на просящите. По пладне пак отивал, донасял още дърва, продавал и тях, а парите внасял в храма за бедните. Надвечер отивал за трети път да събере дърва, закарвал ги в града и ги продавал, но парите изхарчвал вече за себе си и за своята бабичка. Така преживявали добрите старци.

Веднъж старецът отишъл, както винаги, в гората и пуснал магаренцето си да попасе, а сам започнал да кърши сухи клони. Събрал достатъчно, свързал ги, потърсил магаренцето, но него го нямало.

Тръгнал старецът из гората да го търси. Изведнъж, гледа — стои магаренцето пред купчина бисери, а в бисерите — заровена до раменете девойка.

Ядосал се старецът на магарето, почнал да го пъди, а девойката му казала:

— Който и да си ти, човече, бъди ми брат или баща, спаси ме, изрови ме от тоя куп бисери.

Освободил я старецът и я завел у дома си. После се върнал, събрал бисерите и ги натоварил на магаренцето.

Забогатял старецът. Облякъл, обул девойката, издигнал разкошна къща и ѝ отредил най-хубавата стая.

Седяла веднъж девойката в стаята си и изведнъж чула шум: на двора квачката нещо се разсърдила на едно от пиленцата си и го кльвнала. Записукало пиленцето, дотичал петелът и взел да ругае квачката:

— Защо обиждаш детето ми?

Чула това девойката и се разсмяла. От устата ѝ се посипали рози и теменуги — всичко наоколо цъфнало.

Влязъл старецът и се смаял — отде са се взели толкова цветя, сякаш изведенъж градината се е разцъфтяла?

Девойката му казала:

— Татко, занеси тези рози и теменуги в града, дето живее царят. Занеси ги, но не ги продавай, колкото и пари да ти предлагат. Намери слугата на царя. Той ще поиска да купи розите и теменугите, а ти му кажи: „Аз не ги продавам за пари, а ги меня за очи“. Ако ти даде очи, дай му цветята, а очите донеси на мене.

Старецът занесъл цветята в града. Дълго обикалял той, но на никого не продал цветята, макар че мнозина искали да ги купят. Намерил най-после и царския слуга.

Решил слугата да купи цветята, за да ги пръсне около своята грозна дъщеря и да покаже с това, че ето на, пак рози и теменуги цъфтят около невестата.

— Продай ми тези рози и теменуги, старче — рекъл той. А старецът му отвърнал:

— Аз не ги продавам, меня ги само срещу очи.

Дал царският слуга едното око на стареца, взел цветята и ги занесъл в двореца. Пръснал ги той около своята черна дъщеря, но и това не помогнало — царският син дори не се приближил до грозницата.

А в това време старецът занесъл окото на красавицата и тя го поставила на мястото му. После разтворила един бисер в сок от своите рози и теменуги, промила окото и то прогледнало.

Започнала да вижда с едното си око красавицата, но с другото била все още сляпа. Как да си върне и него?

Приготвила си тя ковчег и казала на стареца:

— Виждаш ли тази огърлица на шията ми? Аз ще умра, щом ми я снемеш, но ти я вземи и я замени срещу другото ми око. Постави го на мястото му, после ме сложи в ковчега, занеси ме там, дето ме намери, и ме остави.

Направил старецът така, както го научила девойката: отишъл при царския слуга, сменил огърлицата за другото око на девойката, занесъл я и го поставил на мястото му. Взел после умрялата девойка, сложил я в ковчега и с плач я отнесъл на онова място, дето за пръв път я бил видял заровена в бисерите.

Там на красавицата ѝ се родил син. Лежало момченцето в ковчега до майка си, ставало само да посуче мляко и отново лягало.

А царският син тъгувал за невестата си и не се доближавал до грозната дъщеря на бащиния си слуга.

Веднъж той отишъл на лов, за да се разсее малко. Навлязъл в гората; подплашил една кошута и тя побягнала. Изпратил стрела след нея, но не я улучил. Спуснал се да я гони.

Бягала, бягала кошутата, а момъкът след нея.

Изведнъж кошутата рипнала, прескочила един ковчег и изчезнала. Приближил се царският син и какво да види — в ковчега лежи красавица. Навел се той над нея и познал любимата си.

А тя лежала мъртва, също като заспала. Прегръщал я царският син, плакал, проливал сълзи, но какво помагат сълзите?

Наплакал се той, успокоил се малко, взел сина си, който лежал в ковчега до майката, и го отвел в двореца.

Видяла детето грозната дъщеря на царския слуга, взела го на ръце и почнала да го милва и да играе с него, за да привлече към себе си царския син.

Прегърнала го тя, а момченцето хванало огърлицата, почнало да я дърпа и да плаче.

Ядосал се царският син и казал на грозницата:

— Дай му каквото иска, не дразни детето!

Снела тя огърлицата от шията си и я дала на момченцето. А то, като я получило, още по-силно заплакало и се задърпало към майка си в гората.

Взел царският син детето, сложил го пред себе си на коня и препуснал към гората. Щом видяло майка си, момченцето се успокоило, усмихнало се и замахнало с ръчички.

Сложил го царският син до майка му и зачакал да види какво ще прави то. Момченцето припълзяло, прегърнало майка си и турило на шията ѝ огърлицата. Изведнъж красавицата се съживила, отворила очи и се надигнала от ковчега.

Царският син толкова се зарадвал, че просто не знаел какво да прави от радост.

Качил той на коня красавицата и детето и полетял към двореца. Пристигнал и още отдалеч извикал:

— Ето моята жена и синът ми!

Излезли да го посрещнат царят и царицата и се спуснали да прегръщат и целуват снахата.

Влязла тя в двореца, спомнила си всичко, що е преживяла, и се разплакала. От очите ѝ закапали сълзи-бисери и се посипали по пода.

Видяла красавицата след това черната дъщеря на царския слуга и я досмешало. Засмяла се и разцъфтели наоколо ѝ рози и теменуги.

Злия слуга и неговата дъщеря завързали за опашките на два коня и ги разчекнали, а царският син заживял щастливо със своята красавица.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.